

Les Jornades d'història de la premsa ja pensen en el 93

—Josep Maria Figueres—

Fer una trobada monogràfica sobre una qüestió tan específica com la història de la premsa és potser una arriscada aventura sempre que no hi hagi compromesa una participació a l'avançada. Sovint els col·loquis tenen més gent a dalt a la taula que a l'auditori, sovint també són només reproducció, auto-reproducció, i no discuteixo ara la seva utilitat; els assistents hi participen per marc curricular, i amb l'aparició de les actes s'estalvien la presència física i poden fer turisme cultural. Fer-ho en una ciutat més aviat petita, amb un programa dens, conservant el to de recerca i d'investigació... i que hi assisteixin quasi cent especialistes vinguts d'arreu de l'Estat per parlar de premsa és potser un fet que mereix un xic de valoració. La participació tan nodrida potser és el primer element sorprenent, i ací és on cal fer el primer apunt.

Un de cada cinc és universitari

Els estudis d'història de la premsa ja han depassat el marc dels afeccionats, dels erudits locals, dels col·leccionistes, per penetrar en el terreny acadèmic, en la recerca efectuada —anava a dir, ai las— amb mitjans i temps, però tampoc no és això, com veurem. S'ha arribat ja a una situació en la qual la investigació es realitza des de la Universitat i no implica qualitat davant l'heterogeneïtat del no professional. Senzillament, és una constatació. Hi ha treballs bons i treballs regulars, tant se val si és la Universitat, el Centre d'Estudis o la camiseria de sota casa qui ho avala. Ara ens trobem amb una situació en la qual la majoria de labors de recerca són fetes des de l'empar d'un departament universitari, amb el que implica, teòricament, de rigor i qualitat. A Sant Cugat, per cada investigador no adscrit a

una Universitat hi havia cinc o deu professors universitaris. Va aparèixer la necessitat d'intensificar la sensibilització davant l'Administració perquè vetlli per la salvaguarda del nostre patrimoni hemerogràfic. En ser una acció poc lluïda i que no apareix als diaris —quina paradoxa!—, no existeix una política coherent, racional, amb mitjans i amb perspectives que vetlli pel manteniment, la recerca, la catalogació del nostre patrimoni. El poc personal que ho fa, abnegadament i amb més bona voluntat que mitjans, va poder constatar al costat dels usuaris nats, professors i investigadors la tristesa de contemplar el progressiu deteriorament del fons hemerogràfic català. Les hemeroteques soles no poden fer tantes i tantes iniciatives com convenen: buidatges, microfilmats, recerca de capçaleres no conservades en cap biblioteca o hemeroteca, elaboració de censos i repertoris, etc. La feina és immensa. Gairebé tot està per fer. Des de la relació de diaris en llengua castellana a Barcelona (sempre poso aquest exemple com a mostra del buit que hi ha), fins a obres locals, si han aparegut vint o trenta censos hemerogràfics locals, les institucions públiques només n'han editat mitja dotzena; la resta són de les bibliotecàries o erudits locals que han fet, i fan, suplència del que a França, per exemple, ha fet l'Administració amb inexorable fermesa i continuïtat fins arribar a la fi. La labor de la secció hemerogràfica de la Bibliothèque Nationale de Paris és modèlica, en aquest sentit. A Catalunya, a més de ser pobres, potser també som pobres d'esperit, ja que ens pensem, potser, que amb l'excel·lent monografia de Josep M. de Casacuberta sobre *Lo Verdader Català* i els dos volums de Miquel i Vergés sobre la premsa del vuit-cents ja ho tenim tot fet atès que fem el premi Gaziel quan l'obra d'aquest autor és gairebé intrombable, i el mateix podem dir del premi Torrent-Tasis.

La propera edició es vol més viva

Fetes aquestes dues observacions, entrem en la crònica de les dues jornades. El divendres dia tres hi hagué, després de l'acte formal d'inauguració, les tres primeres ponències i la primera sessió dedicada al patrimoni i a les hemeroteques, amb combatives intervencions de professors com Sabaté o Tavera, els quals blasmaren l'escassa atenció pública vers les hemeroteques, que es convertiren en l'estel de la primera sessió. A la tarda, un llarg i dens bloc de comunicacions, amb una tal profusió, que arribà a limitar el col·loqui a ser gairebé un simulacre; el fet que acabés a les nou del vespre és potser només un detall de la intensitat amb la qual es va viure aquest col·loqui. L'endemà,

dissabte dia quatre, altre cop el mateix ritme intens, amb una alta participació que arribà igualment a anul·lar el temps del col·loqui. Per evitar-ho, en la propera convocatòria, feta pels dies 2 i 3 d'abril de 1993 també al Centre Borja de Sant Cugat, es limitarà més rigorosament el temps de les intervencions i es tancarà la participació només a trenta comunicacions, amb la qual cosa es podrà aconseguir que els debats, potser allò més viu dels col·loquis, tinguin la categoria que els pertoca. És prevista per aquest hivern l'edició de les actes, la qual constituirà un petit esdeveniment en l'hemerografia catalana, ja que gairebé set-cents folis són un llibre d'un cert gruix, almenys per la varietat temàtica i conceptual exposada.

L'objectiu de les Jornades de conformar-se com un primer punt de trobada dels estudiosos i alhora de plataforma que possibiliti la interacció de tot el sector sembla que s'ha aconseguit, almenys per la necessitat de mantenir aquesta trobada i la discussió de nous projectes, com el de la revista especialitzada en història de la premsa *Gazeta*, el possible caràcter tancat i monogràfic dels col·loquis, etc. Tot un reguitzell de possibles iniciatives a l'entorn de l'eix central: els estudis d'història de la premsa que amb les Jornades, al costat del floriment de la bibliografia especialitzada, agafen ja una majoria d'edat, com correspon a tota disciplina que ultrapassa ja el seu estricte marc per ser una eina més global a l'entorn de la recerca constant del coneixement històric.

Els darres tres segles

Els degans de la recerca, Ricard Blasco, José Altabella..., van poder constatar l'interès que desperten en noves generacions d'historiadors tant de caràcter especialitzat en premsa, com el gironí Lluís Costa, com els interessats per tota la història, com ara el també gironí Jordi Llimargas; així mateix les investigacions fetes a comarques, com al Camp de Tarragona, on un laboriós equip ha tingut cura d'efectuar el buidatge de la premsa republicana, tot fent-ne alhora el microfilm, una labor pionera a tot l'Estat i digna de tot elogi, per les conseqüències positives que tindrà per a futures investigacions. Especial relleu tingueren les aportacions de caràcter teòric dels professors Tresseres i Gómez Mompert, de clarificació conceptual, i també les dades sobre el *Diari de Barcelona*, que enguany compleix el bicentenari, però la força de *La Vanguardia* també es féu sentir, amb dues comunicacions sobre aquest periòdic. En conjunt, un parell de dies atapeïts, densos de contactes i de notícies, amb tres segles de premsa com a rerafons. ●